

DROPOUT - odchody dětí a mládeže z organizovaných sportovních aktivit (OPA)

Mgr. Štěpán Válek

FTK UP Olomouc/ BCM Olomouc

Odcházení, odpadávání, ukončování, stahování se...

- Dropout – přirozený, zákonitý, obecný jev
- Zákonitosti, pravidla x výjimky, zvláštnosti – **děláme s LIDMI, ne se stroji** (*human business*)
- Proměnné a činitele s dispozicemi pro odcházení dětí ze sportu, resp. z pravidelných řízených sportovních aktivit
 - „proč ve sportu děti zůstávají“, méně je známé
 - proč děti OPA ukončují.

Empiricky vnímané proměnné

- **Rodina** a její podpora, výkon aktuální a vnímaný, hodnocení trenérem, vrstevníky, sebezpřijetí a sebehodnocení.
- **Faktor zábavy** (*fun factor*) zásadní pro pokračování v PPA, zároveň další proměnné...
 - objektivní, „tvrdé“ vs. subjektivní, „měkké“
 - vnitřní vs. vnější (*intrinsic vs. extrinsic*)
 - bližší (proximální) vs. vzdálené (distální).

Proměnné pro pokračování v OPA

- Úroveň uspokojení z prováděné činnosti, míra investice do ní včetně míry rodinné investice.
- Osoba/ osobnost trenéra, jeho charakteristiky.
- Tlak na vítězství, vnímání osobních kompetencí sebou/ vrstevníky/ okolím, konflikty se školními požadavky, afiliační motivy být s přáteli, součástí týmu, patřit k určité skupině, sociální status a potřeba uznání.

Etapa prvotní pohybové expanze

- **Inklinace k pohybu** a sportování, počáteční sportovní přípravy (všeobecného charakteru).
- Většina dětí se realizuje relativně plně vzhledem k **nízké kompetiční úrovni** dovnitř týmu i vně klubu vůči podobně vybaveným soupeřům v prvních soutěžích
- Úkoly této etapy = co nejširší **pohybový základ** pro získání dovedností, položit obecné a speciální základy pro učení se dovednostem v daném sportu a **HLAVNĚ motivovat** a přitáhnout k **pravidelnému pohybu**.

II. motivační etapa

- Konec mladšího školního věku, přechod do žákovských kategorií – častější odchody dětí z původních týmů.
- V různé míře potřeby afiliace, seberealizace, snaha zažívat úspěch, potřeba být adekvátně ohodnocen a další.
- V praktickém prováděcím kontextu týmových sportů nelze každému dítěti rovnoměrně zajistit podíl na hře, jako tomu bylo v první etapě.
- Míra a intenzita odchodů poplatná celé plejádě proměnných.
- Které lze, resp. můžeme jako trenéři ovlivnit?

Typy dropoutu (Klint, & Weiss, 1986)

- Dobrovolný odchod, “ **dítětem řízený**” – děti nejsou se svým sportováním nespokojené, ale dávají přednost jiným aktivitám.
- Odchody přes sílu, “**analýza ´co z toho mám´**” – rádi by pokračovaly, ovšem v důsledku analýzy investic do sportování ho opouštějí,
- Nechtěné odchody, vyvolané **vnějšími vlivy** – přestávají kvůli důvodům, které nedokáží ovlivnit – zranění, zvýšené náklady, konflikt časových možností.

Proximální a distální prediktory dropoutu (Boiché, & Sarrazin, 2009)

- **A vnímaná hodnota dané aktivity.**
- **B uspokojení z aktivity,**
- **C investice rodičů a jejich vnímání.**

A Vnímaná hodnota dané aktivity

- Vnímaná hodnota byla
 - **pozitivně** predikovaná vnímanými kompetencemi, hodnotou aktivity pro spoluhráče, investicí trenéra, a
 - **negativně predikovaná** konflikty (rozpory) zájmu a cíle (směřování) se spoluhráči.

B Uspokojení z aktivity

C Investice rodičů a jejich vnímání

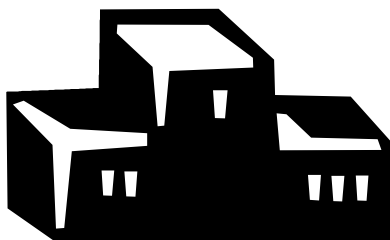
- **B Uspokojení bylo**
 - **pozitivně predikováno** klimatem (atmosférou) trenérského mistrovství, ale
 - **negativně predikováno** konflikty zájmu a konfliktem cíle se spoluhráči a s trenérem
- **C Investice rodičů**
 - Rodičovské investice byly negativně predikovány konflikty cílů s nimi.

Konkrétní rizikové oblasti pro DO

- Rodina sportovce, zázemí, hodnoty a směřování.
- Datum narození – kalendářní vs. biologický věk (*chronological vs. biological age*), resp. vyspělost (*maturation*) → akcelerace vs. retardace.
- Tréninková rizika
 - raná specializace
 - přehnaný důraz na vyhrávání, „vítězství nade vše“
 - vysoký počet utkání a kumulace zatížení
 - jednostranné vs. holistické pojetí tréninku.
- Trenér – způsob vedení tréninku, chování, znalosti, dedikace, jednostranné vs. holistické pojetí tréninku.

Potěšení a zábava (*fun factor*)

- Prioritní zásada – „**to have fun**“ = zábava, potěšení, radost - **klíčový prvek**
 - 20 až 30 miliónů 6-18letých se účastní sportovních mládežnických programů, ale okolo 80% se je rozhodne opustit do svých 12 let. **Způsob trénování a "fun factor"** přispívají k této ztrátě (IU,2010)
 - Sport is jako **meč s dvojitým ostřím**. Švihnete jím jedním směrem, meč může mít ohromně pozitivní účinky, ale švihnete jím špatným směrem, může být ničující. Ten meč drží dospělí, kteří řídí sport dětí. Zda je sport konstruktivní či destruktivní v psychologickém rozvoji dětí vysoce záleží na hodnotách, vzdělání a dovednostech těchto dospělých. (Martens, 1993)
 - ... na soutěžení není samo o sobě nic špatného. Co je špatné, je způsob, jakým je soutěžení občas využíváno dospělými k dosažení svých vlastních cílů bez ohledu, zda jsou shodné s cíli dětí, když **důraz** se naprosto klade **na vyhrávání** bez ohledu, co to soutěžícího stojí (Hardy, 1986).

Rozdílná východiska u chlapců a dívek

- Znat a respektovat rozdíly v zaměření chlapců a dívek
 - **Chlapci** – zaměření **na výkon**, na cíl, *goal oriented*
 - **Děvčata** – zaměřená **na činnost**, provádění, *activity oriented*
 - Dívky začínají se sporty v pozdějším věku než chlapci a vypadávají dříve a ve větších počtech (až 6x větší odpad).
 - Ovlivňovat a usměrňovat v tg vhodnými typy cvičení, novými sporty, obměnami pravidel (brankové cílové kontaktní hry)
 - Podporovat a upevňovat pozitivní, pro hru využitelné, nosné momenty vlastního charakteru dívčího (ženského) / chlapeckého (mužského) sportu

Jak se vidí žena a jak muž...

Důvody odcházení dívek ze sportování

- S adolescencí přichází větší touha po spolupráci a sdílení během soutěže
- Dívky jsou méně tolerantní vůči hrubému sportovnímu chování než hoši.
- Náctileté dívky zažívají krizi sebedůvěry.
- Špatné vedení trenéra.
- Náctileté dívky si stále myslí, že sporty jsou neženské.
- Sporty na (střední) škole jsou o vyhrávání a ne o účasti.
- Dívky občas nedostávají podporu, kterou potřebují od rodiny.

Trenér - vychovatel

Trenér - cvičitel

Reference

- Boiché, J. C. S., & Sarrazin, P. G. (2009). Proximal and distal factors associated with dropout versus maintained participation in organized sport. *Journal of Sports Science and Medicine* 8, 9-16
- Brady, Frank (2004). Children's Organized Sports: A Developmental Perspective. *Journal of Physical Education, Recreation, and Dance*. 75(2), pp.35-41
- Hardy, L. (1986). *Psychological stress and children in competition*. In G. Gleeson (Ed.), *The Growing Child in Competitive Sport* (pp. 157-172). London: Holder and Stoughton Educational
- Klint, K. A. & Weiss, M. R. (1986). Dropping in and dropping out: participation motives of current and former youth gymnasts. *Canadian Journal of Applied Sport Sciences* 11(2):106-14.
- Malina, R. M. (1994). Physical growth and biological maturation of young athletes. *Exercise and Sport Sciences Review* (22), pp.389–434.
- Martens, R. (1993). *Psychological perspectives*. In B. R. Cahill & A. J. Pearl (Eds.), *Intensive participation in children's sports* (pp. 9-18). Champaign, IL: Human Kinetics.
- *Why kids ditch youth sports*. Retrieved from <http://newsinfo.iu.edu/web/page/normal/3885.html> on May 26, 2010